

УДК 391:7.036

АВАНГАРДНІ ПРАКТИКИ В МОДІ ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ

КІСІЛЬ Марина, САВОЩЕНКО Олександр
Харківська гуманітарно-педагогічна академія, Харків, Україна
kisilmaryna@gmail.com, gr7741504@hgpakh.ukr.education

У роботі розглянуто авангардні практики в моді початку ХХ століття крізь призму модерністських художніх пошуків. Проаналізовано вплив супрематизму К. Малевича та орфізму С. Делоне на формування нової мови костюма. Висвітлено трансформацію силуету, кольору та композиції як інструментів художнього експерименту. Показано, що авангард переосмислює одяг як автономний мистецький об'єкт і засіб конструювання нової візуальної культури модерної доби.

Ключові слова: авангард, модернізм, супрематизм, орфізм, мода.

ВСТУП

Початок ХХ століття став періодом радикального перегляду естетичних норм у мистецтві. Модернізм заперечив академічну традицію та орієнтацію на наслідування природи, запропонувавши автономію форми, кольору й композиції. Ці процеси безпосередньо вплинули на моду, яка перестала бути виключно сферою декоративного мистецтва та стала простором художнього експерименту. Авангардні митці розглядали одяг як мобільну форму мистецтва – площину, що рухається в просторі. У цьому контексті особливого значення набули ідеї супрематизму та орфізму, які трансформували підхід до конструкції костюма та ролі кольору.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою роботи є визначення специфіки авангардних практик у моді початку ХХ століття та аналіз впливу художніх концепцій супрематизму і орфізму на формування нової естетики костюма.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Засновник супрематизму Казимир Малевич проголосив пріоритет «чистого відчуття» над предметністю. Геометричні форми – квадрат, коло, хрест – стали універсальними структурними елементами композиції. Перенесення цих принципів у сферу сценографії та костюма означало відмову від натуралістичності та декоративного перевантаження. Костюм мислився як конструкція площин і об'ємів, що взаємодіють у русі [3].

Авангардне розуміння форми передбачало редукцію силуету до простих геометричних структур. Одяг більше не підкреслював анатомію, а створював нову пластичну архітектуру тіла. Колір набував самостійної виразної функції, стаючи носієм ідеї, а не прикрасою.

Водночас орфізм, представлений творчістю Соні Делоне, запропонував іншу модель авангардної моди. Орфізм ґрунтувався на ритмічній взаємодії

кольорових площин та динамічних контрастах. Делоне перенесла принципи живописної композиції у текстиль і дизайн одягу, створюючи «симультанні сукні», де колір і форма утворювали єдину пульсуючу систему [1]. На відміну від традиційного декоративного підходу, С. Делоне працювала з тканиною як із живописною поверхнею. Геометричні фрагменти, контрастні кольорові поєднання та відсутність орнаментальної ієрархії формували новий тип костюма – абстрактний, ритмічний, концептуальний. Мода ставала продовженням модерністського експерименту в мистецтві [2].

Авангард початку XX століття також співвідносився з ідеями функціоналізму. Рационалізація форми, мінімізація декору та увага до конструкції відповідали загальним модерністським тенденціям у архітектурі та дизайні. Одяг розглядався не лише як естетичний об'єкт, а як частина нового способу життя індустріальної епохи.

ВИСНОВКИ

Авангардні художні течії початку XX століття трансформували моду з ремісничої сфери у простір інтелектуального експерименту. Супрематизм Малевича та орфізм Соні Делоне сприяли утвердженню абстракції, геометрії та автономії кольору в костюмі. Модерністська парадигма переосмислила одяг як художній об'єкт і як інструмент конструювання нової культурної ідентичності. Саме в цей період було закладено теоретичні та формальні основи концептуальної моди XX століття.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вязовченко, О.О. (2024). Новаторський підхід у мистецтві Соні Делоне [Кваліфікаційна робота магістранта]. Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. URL: <https://odpmr.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/16/2024/02/viazovchenko-o.-novatorskyj-pidkhyd-u-tvorchosti-soni-delone.pdf>
2. Карпенко, О. (2022). Ремінісценції імпресіонізму в творчості українських авангардистів URL: https://www.researchgate.net/publication/357298081_Reminiscences_of_Impressionism_in_the_works_of_Ukrainian_avant-garde_artists
3. Конструктивізм в одязі і тканинах 1920-х років. (н.д.). Українські реферати. URL: <https://ukrbukva.net/page,3,17850-Konstruktivizm-v-odezhde-itkanyah-1920-h-godov.html>.

KISIL M., SURNAME N.

AVANT-GARDE PRACTICES IN EARLY TWENTIETH-CENTURY FASHION

The theses examine avant-garde practices in early twentieth-century fashion through the lens of modernist artistic experimentation. The study analyzes the impact of suprematism and orphism on costume design, focusing on the works of K. Malevich and S. Delaunay. It demonstrates how abstraction, geometry, and color autonomy reshaped fashion into a conceptual artistic medium.

Key words: avant-garde, modernism, suprematism, orphism, fashion.